

กสม. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๗

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๖๔-๑๖๕/๒๕๖๗

เรื่อง สิทธิชุมชน สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี และสิทธิในสุขภาพ กรณีร้องเรียนว่า การดำเนินโครงการ
โรงงานน้ำตาล โรงงานน้ำตาลทรายแดง และโรงไฟฟ้าชีวมวลชานอ้อย ในพื้นที่ [REDACTED]
[REDACTED] อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด กระทบวิถีชีวิตของประชาชนและชาดการ
มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

คำร้องที่ ๘/๒๕๖๖ { ปกปิดชื่อ ผู้ร้อง
บริษัท [REDACTED] ผู้ถูกร้อง

คำร้องที่ ๗๗/๒๕๖๖ { ปกปิดชื่อ ผู้ร้อง
บริษัท [REDACTED] ที่ ๑ ผู้ถูกร้อง
สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ ๒

คำร้องทั้งสองเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิชุมชน สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี และสิทธิในสุขภาพ
ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตั้งโรงงานน้ำตาล โรงงานน้ำตาลทรายแดง และโรงไฟฟ้าชีวมวลชานอ้อย ในพื้นที่
[REDACTED] อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีผู้ร้องรายเดียวกัน จึงให้พิจารณารวมกัน โดยให้
เรียกบริษัท [REDACTED] ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ เรียกบริษัท [REDACTED]
ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ และเรียกสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดร้อยเอ็ด ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓

๑. ความเป็นมา

๑.๑ ผู้ร้องได้ร้องเรียนผ่านกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๘/๒๕๖๖
ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๖ว่า การตั้งโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวลชานอ้อยของผู้ถูกร้องที่ ๑
ในพื้นที่ [REDACTED] อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน
ในพื้นที่ ชาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และมีการข่มขู่คุกคามประชาชนกลุ่มคัดค้าน จึงขอให้ตรวจสอบ

/๑.๒ ผู้ร้อง...

๑.๒ ผู้ร้องได้ร้องเรียนผ่านกรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๗๗/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๖ ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ขออนุญาตตั้งโรงงานน้ำตาลทรายแดงในพื้นที่ [REDACTED] อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีแนวเขตติดต่อกับโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวล ชานอ้อยของผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงอาจเข้าข่ายเป็นการแยกขออนุญาตดำเนินโครงการเพื่อหลีกเลี่ยงการจัดทำ รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็น เกี่ยวกับการขออนุญาตตั้งโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยไม่เปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนในพื้นที่ทราบ อย่างครบถ้วน จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และ ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบโดยพิจารณาข้อเท็จจริง และพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ เอกสารสรุปผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (ครั้งที่ ๑) ต่อร่างข้อเสนอโครงการ รายละเอียดโครงการ ขอบเขตการศึกษา และการประเมินทางเลือกโครงการ โรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวล (ชานอ้อย) ของผู้ถูกร้องที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

๒.๑.๒ หนังสือสถานีตำรวจภูธรบ้านบัวขาว ที่ ตช ๐๐๑๙(รอ).๙(๓๓)/๓๕๔ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๓ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ รอ ๐๐๓๔(๒)/๑๙๕ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๔ หนังสืออำเภอปทุมรัตต์ ที่ รอ ๑๐๑๘/๕๗๘ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๕ บันทึกการลงพื้นที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๖ ณ ตำบล [REDACTED] อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด

๒.๑.๖ บันทึกการชี้แจงข้อเท็จจริงและหารือแนวทางการแก้ไขปัญหาระหว่าง กรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พนักงานเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมศาลากลางจังหวัดร้อยเอ็ด

๒.๑.๗ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ สญ. ๐๒๒/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๘ หนังสือสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย ด่วนที่สุด ที่ ออก ๐๖๐๔/๑๑๓๙ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๙ หนังสือสำนักงานเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ รอ ๐๐๐๙.๓/๑๒๘๒ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๐ หนังสือสำนักงานเทศบาลตำบล [REDACTED] ที่ รอ [REDACTED]/๔๘๒ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๑ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ รอ ๐๐๓๔(๒)/๔๑๐ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๒ หนังสือสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ ทส ๑๐๐๙.๓/๑๓๙๗๒ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๓ หนังสือกรมโรงงานอุตสาหกรรม ด่วนที่สุด ที่ ออก ๐๓๐๔/๑๒๘๑๖ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

๑) เมื่อปี ๒๕๖๑ บริษัท [REDACTED] มีแผนตั้งโรงงานน้ำตาล กำลังการผลิต [REDACTED] ตันอ้อยต่อวัน ในพื้นที่ [REDACTED] อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยได้รับหนังสือรับรองให้มีสิทธิตั้งโรงงานน้ำตาลจากคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย ภายใน ๕ ปี ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การให้ตั้งหรือขยายโรงงานน้ำตาลในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๘ หากไม่แล้วเสร็จภายใน ๕ ปี ให้ถือว่าการรับรองสิ้นสุดลง ซึ่งบริษัท [REDACTED] ไม่สามารถขออนุญาตตั้งโรงงานแล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลา ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงเริ่มดำเนินโครงการโรงงานน้ำตาล กำลังการผลิต [REDACTED] ตันอ้อยต่อวัน ในพื้นที่ดังกล่าวแทน โดยได้รับหนังสือรับรองให้มีสิทธิตั้งโรงงาน และยังตั้งโรงไฟฟ้าชีวมวลที่ใช้ชานอ้อยจากโรงงานน้ำตาลเป็นเชื้อเพลิง ซึ่งการออกหนังสือรับรองดังกล่าวอาจไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การให้ตั้งหรือขยายโรงงานน้ำตาลในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๘ เนื่องจากเป็นการออกหนังสือรับรองในพื้นที่เดิม

๒) เมื่อปี ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีแผนตั้งโรงงานน้ำตาลทรายแดงในพื้นที่ [REDACTED] อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด กำลังการผลิต [REDACTED] ตันอ้อยต่อวัน ซึ่งอยู่ติดกับโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวลของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ผู้ร้องคัดค้าน เนื่องจากเห็นว่าจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ เป็นกิจการที่ขัดกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดร้อยเอ็ดที่กำหนดให้บริเวณ “ทุ่งกุลา” ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ [REDACTED] อำเภอปทุมรัตต์ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิ อีกทั้งอาจเข้าข่ายเป็นการแยกดำเนินโครงการเพื่อหลีกเลี่ยงการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็น

/ของประชาชน...

ของประชาชนต่อโครงการโรงงานน้ำตาลทรายแดงของผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยไม่เปิดเผยข้อมูลที่ครบถ้วน ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบด้วย

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

๑) ผู้ถูกร้องที่ ๑

๑.๑) โครงการโรงงานน้ำตาลของผู้ถูกร้องที่ ๑ กำลังการผลิต [REDACTED] ตันต่อวัน และโรงไฟฟ้าชีวมวล กำลังการผลิต [REDACTED] เมกะวัตต์ ตั้งอยู่บริเวณตำบล [REDACTED] อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีพื้นที่ทั้งหมด [REDACTED] ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่โรงงานน้ำตาล [REDACTED] ไร่ และโรงไฟฟ้าชีวมวลขนาด [REDACTED] ไร่ บริเวณโดยรอบติดกับพื้นที่ปลูกข้าว ถนนทางหลวงหมายเลข ๒๐๒ และป่าสาธารณะ [REDACTED]

๑.๒) ในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้เสนอทางเลือกโครงการโรงงานผลิตน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวล ๒ รูปแบบ ได้แก่ ทางเลือกที่ ๑ การตั้งโรงงานที่ตำบล [REDACTED] อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม แต่พื้นที่ที่จะส่งเสริมการปลูกอ้อยไม่เพียงพอต่อกำลังการผลิต จึงเปลี่ยนที่ตั้งโครงการมายังพื้นที่ตำบล [REDACTED] อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นทางเลือกที่ ๒ โดยมีแผนจะส่งเสริมการปลูกอ้อยในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ อำเภอปทุมรัตต์ ๑๕,๙๐๐ ไร่ อำเภอจตุรพักตรพิมานและเกษตรวิสัยแห่งละ ๒๐,๕๐๐ ไร่ อำเภอศรีสมเด็จ ๕,๑๐๐ ไร่ รวมถึงจะส่งเสริมการปลูกอ้อยในจังหวัดสุรินทร์และมหาสารคามด้วย

๑.๓) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้จัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการโรงงานน้ำตาล เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ระหว่างเวลา ๐๘.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ศาลาอเนกประสงค์ องค์การบริหารส่วนตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยได้ตั้งประเด็นสำหรับการรับฟังความคิดเห็น ได้แก่

(๑) รายละเอียดโครงการ พื้นที่ตั้งโครงการ พื้นที่ส่งเสริมการปลูกอ้อย วัตถุประสงค์ สาระเคมี เคมีภัณฑ์ และผลพลอยได้ การขนส่ง กระบวนการผลิต ระบบสนับสนุนการผลิตและระบบสาธารณสุข โรคระบบระบายน้ำฝนและการป้องกันน้ำท่วม มลพิษและการควบคุม อาชีวอนามัยและความปลอดภัยพนักงาน พื้นที่สีเขียวและแนวป้องกัน แผนชุมชนสัมพันธ์ และการรับเรื่องร้องเรียน

(๒) การศึกษาสภาพสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน ทรัพยากรทางกายภาพ ลักษณะภูมิประเทศ ธรณีวิทยาและแผ่นดินไหว ทรัพยากรดิน สภาพภูมิอากาศ อุตุนิยมวิทยา และคุณภาพอากาศ เสียง อุทกวิทยาและคุณภาพน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ ทั้งบนบกและในน้ำ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ การใช้ที่ดิน การคมนาคมขนส่ง การระบายน้ำ การเกษตรกรรม การใช้น้ำ การใช้ไฟฟ้า การจัดการของเสีย คุณค่าชีวิต สภาพเศรษฐกิจสังคม ฯลฯ ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้กำหนดระยะเวลาสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อห่วงกังวลต่อร่างข้อเสนอโครงการ รายละเอียดโครงการ ขอบเขตการศึกษา และการประเมินทางเลือกโครงการไว้ในระหว่างเวลา ๑๐.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.

การประชุมข้างต้น มีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น ๗๗๓ คน รวมเจ้าของโครงการและบริษัทที่ปรึกษา โดยเป็นผู้นำชุมชนและประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบล [REDACTED] ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบในรัศมี ๐ - ๓ กิโลเมตร ๒๒๙ คน [REDACTED] อำเภอปทุมรัตน์ ตำบล [REDACTED] อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ตำบล อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบในรัศมี ๓ - ๕ กิโลเมตร ๓๑๐ คน และกลุ่มอื่น ๆ อีก ๒๓๔ คน มีผู้แสดงความคิดเห็นในเวที ๑๖ คน และตอบแบบสอบถาม ๓๕๔ คน

๑.๔) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้จัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการโรงไฟฟ้าชีวมวล เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ระหว่างเวลา ๑๓.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ณ ศาลาอเนกประสงค์องค์การบริหารส่วนตำบล [REDACTED] อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยได้ตั้งประเด็นสำหรับการรับฟังความคิดเห็นในประเด็นเดียวกับโรงงานน้ำตาล ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้กำหนดระยะเวลาสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อห่วงกังวลต่อร่างข้อเสนอโครงการ รายละเอียดโครงการ ขอบเขตการศึกษา และการประเมินทางเลือกโครงการไว้ระหว่างเวลา ๑๕.๓๐ - ๑๗.๐๐ น. มีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น ๗๗๓ คน รวมเจ้าของโครงการและบริษัทที่ปรึกษา โดยเป็นผู้นำชุมชนและประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบล [REDACTED] ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบในรัศมี ๐ - ๓ กิโลเมตร ๑๖๔ คน [REDACTED] อำเภอปทุมรัตน์ ตำบล [REDACTED] อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ตำบล [REDACTED] และตำบล [REDACTED] อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบในรัศมี ๓ - ๕ กิโลเมตร ๔๐๕ คน และกลุ่มอื่น ๆ อีก ๒๐๔ คน มีผู้แสดงความคิดเห็นในเวที ๓ คน และตอบแบบสอบถาม ๓๕๖ คน

๒) ผู้ถูกร้องที่ ๒

ไม่ชี้แจงข้อเท็จจริง อยากรู้ก็ตาม ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่มีอยู่เพียงพอที่จะพิจารณาแล้ว

๓) ผู้ถูกร้องที่ ๓

๓.๑) ในการขออนุญาตประกอบกิจการโรงงานน้ำตาล ผู้ประกอบการจะต้องยื่นแบบคำขอทั่วไป พร้อมด้วยรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) หนังสือรับรองการเห็นชอบรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ข้อมูลเครื่องจักร กระบวนการผลิต การจัดการมลพิษ ความปลอดภัย รวมถึงการรับรองระยะห่างของทำเลที่ตั้งจากสถานที่สำคัญต่าง ๆ และหนังสือรับรองการใช้ประโยชน์ที่ดินจากสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด เมื่อเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ครบถ้วนแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๓ จะส่งเรื่องไปยังกรมโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อพิจารณาอนุญาตต่อไป ทั้งนี้ แผนพัฒนาหรือยุทธศาสตร์ของจังหวัดไม่ถือว่าเป็นหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขการอนุญาตให้ตั้งโรงงานน้ำตาล

/๓.๒) เมื่อวันที่...

๓.๒) เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการของผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยชี้แจงข้อมูลรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง เช่นเดียวกับที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมระบุไว้ในข้อ ๒.๒.๓ ข้อย่อย ๙)

๒.๒.๓ ข้อเท็จจริงจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย

๑.๑) เมื่อปี ๒๕๕๘ บริษัท [REDACTED] ได้รับหนังสือรับรองให้มีสิทธิตั้งโรงงานน้ำตาล กำลังการผลิต [REDACTED] ตันอ้อยต่อวัน ในพื้นที่อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยต้องขออนุญาตตั้งโรงงานน้ำตาลให้แล้วเสร็จและเริ่มประกอบกิจการภายใน ๕ ปี นับจากวันที่ได้รับการรับรอง หากไม่แล้วเสร็จถือว่าการรับรองสิ้นสุดลง ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องการให้ตั้งหรือขยายโรงงานน้ำตาลในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๘ และประกาศคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการรับรองในการขออนุญาตตั้งหรือขยายโรงงานน้ำตาล พ.ศ. ๒๕๕๘ ทั้งนี้ ผู้ประกอบการรายเดิมสามารถขอต่ออายุหนังสือรับรองได้หากไม่มีผู้ประกอบการรายอื่นมาขออนุญาตต่อ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากบริษัท [REDACTED] ไม่สามารถตั้งโรงงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลา เมื่อปี ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงได้รับหนังสือรับรองให้มีสิทธิตั้งโรงงานน้ำตาลต่อจากบริษัท [REDACTED] กำลังการผลิต [REDACTED] ตันอ้อยต่อวัน และมีแผนการเตรียมปริมาณอ้อยจากการส่งเสริมและพัฒนาการปลูกอ้อยในพื้นที่อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดมหาสารคาม อำเภอปทุมรัตน์ เกษตรวิสัย และสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประมาณ ๒๐,๐๐๐ ไร่ ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นบริษัทจำกัดที่ได้จดทะเบียนนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อประกอบกิจการ ๓๒ ข้อ รวมถึงการตั้งโรงงานน้ำตาลและโรงงานผลิตไฟฟ้า

๑.๒) การออกหนังสือรับรองในการขออนุญาตตั้งโรงงานน้ำตาล เป็นการดำเนินการตามประกาศคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการรับรองในการขออนุญาตตั้งหรือขยายโรงงานน้ำตาล พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งจะพิจารณาใน ๒ ประเด็น ได้แก่ (๑) การมีระยะห่างจากเขตโรงงานที่ได้รับอนุญาตแล้วไม่น้อยกว่า ๕๐ กิโลเมตร โดยวัดระยะเป็นเชิงเส้นตรง และ (๒) แผนการเตรียมปริมาณอ้อยจากการส่งเสริมและพัฒนาอ้อย ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของกำลังการผลิตจากวันหีบอ้อยของโรงงานน้ำตาลทั่วประเทศเฉลี่ย ๑๒๐ วันต่อปี โดยต้องไม่ใช่อ้อยของเกษตรกรที่เป็นคู่สัญญากับโรงงานน้ำตาลอื่น และจะต้องมีแผนการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวไร่อ้อยหรือการให้ความช่วยเหลือด้านสินเชื่อเพื่อซื้อเครื่องมือการเกษตร ทั้งนี้ หนังสือรับรองในการขออนุญาตตั้งโรงงานน้ำตาลเป็นเพียงเอกสารประกอบการยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน (ร.ง. ๔) ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน ส่วนขั้นตอนการขออนุญาตประกอบกิจการโรงงานน้ำตาล เป็นหน้าที่และอำนาจของกรมโรงงานอุตสาหกรรมในการพิจารณา

/๒) อำเภอ...

๒) อำเภอปทุมรัตต์

๒.๑) อำเภอปทุมรัตต์ได้รับหนังสือคัดค้านการตั้งโรงงานน้ำตาล และโรงไฟฟ้าชีวมวลจากเครือข่าย ██████████ ซึ่งเห็นว่า โครงการไม่ได้เกิดขึ้นจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่ การตั้งโรงงานจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชน ตลอดจนแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิ ทั้งยังขอให้นายอำเภอปทุมรัตต์กำชับทุกส่วนราชการให้วางตัวเป็นกลาง ไม่รับของขวัญ เงิน หรือสิ่งอื่นใด ให้เคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพในการชุมนุม ซึ่งอำเภอปทุมรัตต์ได้ประชาสัมพันธ์และกำชับเรื่องดังกล่าวในที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการ กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ประจำเดือนมีนาคม ๒๕๖๖ แล้ว

๒.๒) ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอปทุมรัตต์ได้สอบถามกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่ตำบล ██████████ ซึ่งชี้แจงสอดคล้องกันว่า ไม่มีเหตุการณ์เกี่ยวกับการข่มขู่คุกคามประชาชนกลุ่มคัดค้านการประกอบกิจการและสถานการณ์ความขัดแย้งในพื้นที่ นอกจากนี้ สถานีตำรวจภูธรบ้านบัวขาว สถานีตำรวจภูธรปทุมรัตต์ โรงเรียน ██████████ โรงเรียนบ้านเขาคอกสวยโตด องค์การบริหารส่วนตำบล ██████████ และเทศบาล ██████████ ได้ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่มีเหตุการณ์เกี่ยวกับการข่มขู่คุกคามประชาชนกลุ่มคัดค้าน

๒.๓) การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ อำเภอปทุมรัตต์ ในฐานะหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและอำนวยความสะดว ได้ส่งเจ้าหน้าที่กองอาสารักษาดินแดน ๖ นาย ไปรักษาความปลอดภัยตามที่ได้รับหนังสือร้องขอ จากบริษัทที่ปรึกษาของผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งในวันดังกล่าว กลุ่มเครือข่าย ██████████ ได้มาคัดค้านโครงการ และยื่นหนังสือขอให้ข้าราชการวางตัวเป็นกลาง

๓) จังหวัดร้อยเอ็ด

แผนพัฒนาจังหวัดเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาพื้นที่สำหรับหน่วยงานราชการส่วนกลาง ซึ่งจังหวัดร้อยเอ็ดมีหลายด้าน อาทิ การพัฒนาเกษตรมูลค่าสูง โดยมีข้าวหอมมะลิ ทุ่งกุลาร้องไห้เป็นสินค้าเด่น การพัฒนาสินค้าเกษตรประเภทต่าง ๆ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง ปศุสัตว์ เป็นต้น การส่งเสริมการท่องเที่ยว วัฒนธรรมประเพณี กลุ่มวิสาหกิจ รวมถึงพลังงานทดแทน จังหวัดร้อยเอ็ดมีพื้นที่เกษตรกรรมประมาณ ๓ ล้านไร่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวประมาณ ๓ แสนไร่ ทางด้านเหนือของจังหวัดเน้นปลูกมันสำปะหลังและอ้อย ซึ่งเป็นการปลูกพืชตามความเหมาะสมของพื้นที่ ส่วนอำเภอปทุมรัตต์ เป็นพื้นที่ที่มีน้ำเสียไหลผ่าน มีลักษณะเป็นน้ำเค็ม มีการปลูกข้าว อย่างไรก็ตาม พื้นที่อำเภอปทุมรัตต์ไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวทั้งหมด เกษตรกรจึงต้องปรับเปลี่ยนมาปลูกพืชชนิดอื่น รวมถึงการเลี้ยงปศุสัตว์ด้วย

๔) สำนักงานเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด

พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดมีการปลูกข้าวในระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ๒๑๑ แปลง พื้นที่ประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ไร่ มีเกษตรกรเข้าร่วม ๑๔,๖๓๓ คน โดยเฉพาะ

ในอำเภอ...

ในอำเภอปทุมรัตต์ มี ๕๒ แปลง พื้นที่ประมาณ ๔๖,๐๐๐ ไร่ มีเกษตรกรเข้าร่วม ๓,๐๐๑ คน สำหรับพื้นที่ที่มีศักยภาพสำหรับปลูกอ้อยโรงงานในจังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งเป็น (๑) พื้นที่ความเหมาะสมสูง เนื้อที่ ๘,๐๙๐ ไร่ อยู่ในอำเภอเกษตรวิสัย ๕,๓๓๖ ไร่ ปทุมรัตต์ ๒,๐๙๙ ไร่ และเมยวดี ๖๕๕ ไร่ (๒) พื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง เนื้อที่ ๑,๔๖๘,๓๗๓ ไร่ อยู่ในอำเภอพนทอง หนองพอก และเสลภูมิ (๓) พื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย เนื้อที่ ๒๒๓,๕๓๓ ไร่ อยู่ในอำเภอเมืองร้อยเอ็ด อาจสามารถ และพนมไพร

๕) เทศบาลตำบล [REDACTED]

๕.๑) เมื่อประมาณ ๕ ปีที่แล้ว บริษัท [REDACTED] ได้จัดการรับฟังความคิดเห็นต่อการตั้งโรงงานน้ำตาลในลักษณะเดียวกับผู้ร้องที่ ๑ ในพื้นที่ตำบล [REDACTED] มีผู้เข้าร่วมประมาณ ๘๐๐ คน ทำให้การรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นไปด้วยความยากลำบาก ต่อมาเมื่อผู้ร้องที่ ๑ ได้ประสานขอใช้ที่ทำการเทศบาลตำบล [REDACTED] เป็นสถานที่จัดรับฟังความคิดเห็นในวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ เทศบาลตำบล [REDACTED] จึงเกรงว่าประชาชนจะตั้งข้อสังเกตเรื่องความไม่เป็นกลาง จึงไม่อนุญาตให้ใช้สถานที่ ผู้ร้องที่ ๑ จึงต้องเปลี่ยนไปใช้ที่ทำการขององค์การบริหารส่วนตำบล [REDACTED] ซึ่งห่างออกไปประมาณ ๑๒ กิโลเมตร เป็นสถานที่จัดรับฟังความคิดเห็น

๕.๒) เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องที่ ๒ ยื่นคำขออนุญาตก่อสร้างอาคารโรงงาน ๒ อาคาร ได้แก่ อาคารโรงงานผลิตและบรรจุน้ำตาลทรายแดง และอาคารลูกหีบและหม้อต้ม เทศบาลตำบล [REDACTED] จึงตรวจสอบคำขอรับใบอนุญาตก่อสร้างอาคารตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ประกอบพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ พบว่า แบบแปลนอาคารก่อสร้างโรงงานผลิตและบรรจุน้ำตาลทรายแดง มีพื้นที่ ๒,๓๗๙ ตารางเมตร และอาคารลูกหีบและหม้อต้ม มีพื้นที่ ๑,๑๐๒ ตารางเมตร ถือเป็นอาคารขนาดใหญ่ตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๕๕ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และขัดกับกฎกระทรวงผังเมืองรวมจังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงแจ้งให้ผู้ร้องที่ ๒ แก้ไขแบบแปลนอาคารให้มีพื้นที่ไม่เกิน ๒,๐๐๐ ตารางเมตร ซึ่งต่อมา ผู้ร้องที่ ๒ ได้แก้ไขแบบแปลนอาคาร เทศบาลตำบล [REDACTED] จึงออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคารให้ผู้ร้องที่ ๒ ทั้งนี้ ผู้ร้องที่ ๒ เป็นบริษัทจำกัดที่ได้จดทะเบียนนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อประกอบกิจการ ๔๖ ข้อ รวมถึงการประกอบกิจการค้ำน้ำตาล

๖) กำนันตำบล [REDACTED]

เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ตนได้รับเชิญให้เข้าร่วมการประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อโครงการโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวลของผู้ร้องที่ ๑ และขอให้ช่วยประสานประชาชนในหมู่บ้านเข้าร่วมประชุม หมู่บ้านละ ๒๓ คน อย่างไรก็ตาม ในวันจัดประชุมมีประชาชนเข้าร่วมไม่ครบตามจำนวนที่กำหนด เนื่องจากการสัญจรลำบากเพราะจัดในพื้นที่อื่น ประชาชนกว่า ๖,๐๐๐ คนในตำบล [REDACTED] ควรได้เข้าร่วมทุกคน ส่วนตนได้เข้าร่วมเพียงครู่เดียว เนื่องจากต้องไปเข้าร่วมการประชุมรับมอบนโยบายจากผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ดที่จัดขึ้นในวัน เวลา และสถานที่บริเวณเดียวกัน

/ทั้งนี้...

ทั้งนี้ เห็นว่า ประชาชนจะได้ประโยชน์จากโรงงานในเรื่องการมีงานทำและมีรายได้เสริม แต่ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ได้แก่ การสัญจรบนถนนสาธารณะ มลพิษ รวมถึงการใช้น้ำ เนื่องจากโครงการจะไม่ขุดเจาะน้ำบาดาล แต่จะขุดบ่อเก็บน้ำผิวดินลึกกว่า ๕๐ เมตร เป็นพื้นที่กว่า ๑๐๐ ไร่ ซึ่งในพื้นที่ตำบล [REDACTED] จะใช้น้ำผิวดินในระดับเพียง ๔ เมตร เท่านั้น

๗) สถานีตำรวจภูธรบ้านบัวขาว

จากการตรวจสอบข้อมูลการรับแจ้งเหตุและการสืบสวนไม่พบเหตุการณ์เกี่ยวกับการข่มขู่หรือคุกคามประชาชนกลุ่มคัดค้าน ส่วนการจัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจไปรักษาความปลอดภัยในวันจัดรับฟังความคิดเห็น เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ นั้น เดิมสถานีตำรวจภูธรบ้านบัวขาวจะส่งกำลังพลไม่เกิน ๒๐ นาย แต่เมื่อรายงานให้ตำรวจภูธรจังหวัดร้อยเอ็ดทราบ จึงได้รับสั่งการให้ส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจไป ๑๐๐ นาย เนื่องจากเห็นว่าอาจไม่เพียงพอหากเกิดสถานการณ์ผิดปกติ

๘) สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.)

๘.๑) โรงงานน้ำตาลทรายแดงของผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เข้าข่ายประเภทโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เนื่องจากพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้จำแนกโรงงานลำดับที่ ๑๑ (๒) การทำน้ำตาลทรายแดง ออกจากโรงงานลำดับที่ ๑๑ (๓) การทำน้ำตาลทรายดิบหรือน้ำตาลทรายขาว และโรงงานลำดับที่ ๑๑ (๔) การทำน้ำตาลทรายดิบหรือน้ำตาลทรายขาวให้บริสุทธิ์ เนื่องจากการผลิตน้ำตาลทรายแดง มีความแตกต่างจากการผลิตน้ำตาลทรายดิบ น้ำตาลทรายขาว น้ำตาลทรายบริสุทธิ์ ซึ่งมีกระบวนการลดค่าสีในน้ำตาลให้มีระดับค่าความขาวตามที่กำหนด รวมถึงใช้พลังงานความร้อนในการผลิตและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่า

๘.๒) หากโรงงานน้ำตาลทรายแดงของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกันกับโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวลชานอ้อยของผู้ถูกร้องที่ ๑ การจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโรงงานน้ำตาล และโรงไฟฟ้าชีวมวลชานอ้อยของผู้ถูกร้องที่ ๑ จะต้องมีการละเอียดการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมในภาพรวมด้วย ทั้งนี้ สผ. ยังไม่ได้รับรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งหากได้รับรายงานดังกล่าวแล้ว สผ. จะนำรายงานเสนอต่อคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการอุตสาหกรรมและระบบสาธารณูปโภคที่สนับสนุน และคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการพลังงาน เพื่อพิจารณาผลกระทบในภาพรวมและใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการดังกล่าวต่อไป

๙) กรมโรงงานอุตสาหกรรม

๙.๑) กรมโรงงานอุตสาหกรรมยังไม่ได้รับเรื่องการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ อย่างไรก็ตาม จากการตรวจสอบโฉนดที่ดินไม่พบว่าตั้งทับซ้อนกับที่ตั้งโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๒

๙.๒) ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้รับคำขอทั่วไปสำหรับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนของผู้ถูกร้องที่ ๒ กรณีการขอตั้งโรงงานน้ำตาลทรายแดง กำลังการผลิต [REDACTED] ตันอ้อยต่อวัน ตั้งอยู่ตำบล [REDACTED] อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับการตั้งโรงงานมายังกรมโรงงานอุตสาหกรรม

กรมโรงงานอุตสาหกรรมเห็นว่า การขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานข้างต้น เข้าข่ายเป็นโรงงานจำพวกที่ ๓ ประเภทหรือชนิดโรงงานลำดับที่ ๑๑ (๒) การทำน้ำตาลทรายแดง ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และได้รับการยกเว้นไม่เป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. ๒๕๒๗ ไม่อยู่ภายใต้ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การให้ตั้งหรือขยายโรงงานน้ำตาลทรายในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๘ ดังนั้น การพิจารณาอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงานดังกล่าว จึงสามารถพิจารณาต่อไปได้ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้รับเรื่องการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๒ แล้ว โดยอยู่ระหว่างการพิจารณาของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งนี้ ที่ตั้งโรงงานอยู่ในพื้นที่กำหนดให้เป็นที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม การประกอบกิจการโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงไม่ขัดกับประเภท ชนิด และจำพวกของโรงงานที่ห้ามประกอบกิจการทำยกถ่วงผังเมืองรวมร้อยเอ็ด พ.ศ. ๒๕๖๐

๙.๓) การขออนุญาตประกอบกิจการโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๒ จะต้องปิดประกาศรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามระเบียบกระทรวงอุตสาหกรรมว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการพิจารณาออกใบรับแจ้งประกอบกิจการโรงงาน ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน และใบอนุญาตขยายโรงงาน ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้ดำเนินการแล้วในระหว่างวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ โดยปิดประกาศสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดร้อยเอ็ด เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการพิจารณาเกี่ยวกับโรงงานจำพวกที่ ๓ ณ ที่ว่าการอำเภอปทุมรัตต์ สำนักงานเทศบาลตำบล [REDACTED] สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดร้อยเอ็ด และสถานที่ขออนุญาตตั้งโรงงาน โดยมีเอกสารรายละเอียดท้ายประกาศประกอบด้วย สำระสำคัญโดยย่อของโรงงาน เนื้อที่ตั้งโรงงาน ๔๙๑,๗๙๒ ตารางเมตร วัตถุประสงค์ ผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต ของเสียหรือมลพิษใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ น้ำเสีย ผุ่นละออง และเสียงดัง ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ใกล้เคียงสถานที่ตั้งโรงงานหรือขยายโรงงานและประชาชนทั่วไป วิธีป้องกันเหตุเดือดร้อนรำคาญ ความเสียหาย อันตราย การควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษ หรือสิ่งใด ๆ และแผนผังกระบวนการผลิตโดยย่อ ผลปรากฏว่ามีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการประกอบกิจการโรงงาน ๓ ราย

๙.๔) เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เครือข่าย [REDACTED] ได้มีหนังสือถึงผู้ถูกร้องที่ ๓ ขอให้เปิดเผยข้อมูลและจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน กรณีการตั้งโรงงานน้ำตาลทรายแดงของผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนขึ้นเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ หอประชุมที่ทำการเทศบาลตำบล [REDACTED]

โดยมีหนังสือเชิญผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดร้อยเอ็ด ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด อำเภอปทุมรัตน์ เทศบาลตำบล สภาอุตสาหกรรมจังหวัดร้อยเอ็ด ประธานเครือข่าย ผู้ถูกร้องที่ ๒ สถานีตำรวจภูธรอำเภอปทุมรัตน์ และผู้ใหญ่บ้าน เข้าร่วม พร้อมแนบประกาศสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดร้อยเอ็ด เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการพิจารณาเกี่ยวกับโรงงานจำพวกที่ ๓ และเอกสารประกอบ มีผู้เข้าร่วม ๕๑ คน เป็นประชาชนทั่วไป ๒๒ คน ส่วนราชการ ๑๙ คน และผู้แทนของผู้ถูกร้องที่ ๒ อีก ๑๐ คน โดยมีผู้แสดงความคิดเห็นและสอบถามข้อมูล ๓ คน ในประเด็นปัญหาฝุ่นละออง น้ำเสีย ปัญหาการใช้น้ำ รวมถึงปัญหาอันตรายจากการสัญจรของรถบรรทุกอ้อย

๙.๕) เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีหนังสือถึงผู้ถูกร้องที่ ๓ เพื่อชี้แจงแผนการจัดหาวัตถุดิบสำหรับผลิตน้ำตาลทรายแดง กำลังการผลิต ต้นต่อวัน และ ต้นต่อปี ซึ่งจะมาจากคู้ข้าวไร่อ้อยที่ปลูกอ้อยสำหรับนำส่งโรงงานน้ำตาลขนาดใหญ่เป็นประจำ ๑๔๖ ไร่ รวมพื้นที่ ไร่ และไม่มีเจตนาจะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอปทุมรัตน์และพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ให้เปลี่ยนมาปลูกอ้อย

๒.๒.๔ การแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

๑) การลงพื้นที่ตำบล อำเภอปทุมรัตน์ เพื่อรับฟังข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากผู้ร้องและตรวจสอบสภาพพื้นที่ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๖ สรุปได้ว่า

๑.๑) การจัดรับฟังความคิดเห็นของผู้ถูกร้องที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ เป็นการจัดแบบรวบรัดในวันเดียวกัน โดยผู้ใหญ่บ้านได้ชักชวนประชาชนให้เข้าร่วม แต่กลุ่มผู้ร้องได้คัดค้านกำหนดการในวันดังกล่าว เนื่องจากตรงกับช่วงการทำนา อย่างไรก็ตาม ในวันดังกล่าวกลุ่มของผู้ร้องได้ไปเข้าร่วม และพบว่า มีการกั้นแถบสีเหลืองและรั้วเหล็กกำหนดขอบเขตพื้นที่ มีเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่อาสาสมัครรักษาดินแดนอยู่ในบริเวณโดยรอบประมาณ ๒ กองร้อย เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เชิญผู้แทนของกลุ่มผู้ร้องเข้าไปในห้องเพื่อขอไม่ให้ช่วยหรือสร้างความรุนแรง มิเช่นนั้นจะถูกจับกุม และอนุญาตให้กลุ่มผู้ร้องเข้าร่วมเวทีเพียง ๕ คน แต่ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่เนื่องจากเวลาจำกัด นอกจากนี้ ผู้นำท้องถิ่นที่เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็นบางส่วนต้องแยกไปร่วมประชุมกับผู้ว่าราชการจังหวัดที่มาประชุมร่วมกับผู้นำท้องถิ่น ทั้งนี้ ทั้งก่อนและหลังการจัดเวที ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้แจกสิ่งของ เข้าร่วมงานทอดผ้าป่า สนับสนุนสิ่งของในกิจกรรมวันเด็ก และงานบุญในโอกาสต่าง ๆ

๑.๒) ผู้ร้องมีความกังวลเรื่องผลกระทบต่อวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพ เนื่องจากอำเภอปทุมรัตน์เป็นศูนย์กลางของทุ่งกุลาร้องไห้ที่ครอบคลุมพื้นที่ ๕ จังหวัด แหล่งน้ำในพื้นที่เป็นน้ำผิวดินตามห้วย หนอง คลอง บึง ซึ่งจะแห้งขอดในฤดูแล้ง และน้ำบาดาลที่มีความลึกประมาณ ๑๒ เมตร ถ้าโรงงานน้ำตาลขุดน้ำผิวดินลึกประมาณ ๕๐ เมตร จะทำให้น้ำที่มีความเค็มแพร่กระจายออกไปยัง

แหล่งน้ำในพื้นที่ ส่งผลต่อการทำเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลักของประชาชนในพื้นที่ และอาจส่งผลให้การขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งรุนแรงมากขึ้น

๑.๓) ประชาชนในพื้นที่ตำบล [REDACTED] ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา และมีอาชีพเสริมที่หลากหลาย กล่าวคือ

(๑) การทำนาปี ซึ่งมีทั้งการทำนาในครัวเรือน และการทำระบบเกษตรแปลงใหญ่ โดยเป็นแบบเกษตรอินทรีย์ได้รับการจดทะเบียนเป็นสินค้าอินทรีย์^๑ และสินค้าที่จดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication : GI) จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา^๒ ได้รับมาตรฐานส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกาและกลุ่มสหภาพยุโรป ทำให้ขายข้าวได้ราคาสูงและส่งผลให้ประชาชนที่เข้าไปทำงานในเมืองกลับสู่ท้องถิ่น เนื่องจากมีรายได้ดีกว่าการเป็นลูกจ้าง จึงกังวลว่า การปลูกอ้อย การใช้สารเคมี และการขุดน้ำผิวดิน รวมถึงการประกอบกิจการโรงงานจะส่งผลต่อการจดทะเบียนรับรองสินค้าอินทรีย์ ทั้งการใช้ชื่อ “ปทุมรัตน์” ซึ่งเป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ไปเกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำตาลจะส่งผลต่อการค้าขายข้าวในอนาคต

(๒) การใช้พื้นที่ร่วมกันในการเลี้ยงวัว โดยหนึ่งครัวเรือนจะมีวัวประมาณ ๖ - ๗ ตัว ราคาขายตัวละ ๒๐,๐๐๐ - ๓๐,๐๐๐ บาท ประชาชนในพื้นที่จะปล่อยวัวในตอนเช้าเพื่อให้ไปหาอาหารตามท้องทุ่งนา และวัวจะกลับเข้าคอกในตอนเย็น ซึ่งเรียกว่า “วัวไล่ทุ่ง” ซึ่งเป็นวิถีการเลี้ยงวัวในลักษณะสิทธิเชิงซ้อน โดยประชาชนสามารถปล่อยวัวไปหาอาหารในที่เขตที่ดินของผู้อื่นได้ การเลี้ยงวัวจะช่วยกำจัดหญ้า มูลวัวจะทำให้ข้าวในแปลงนาเจริญเติบโต มีเมล็ดสวย และมีน้ำหนัก อีกทั้งมูลวัวจะถูกนำไปขายเป็นปุ๋ยคอก ส่วนฟางข้าวจะนำไปขายเป็นฟางอัดก้อนเพื่อเก็บเป็นอาหารสำหรับวัวในฤดูฝน จึงกังวลว่า การปลูกอ้อยและการใช้สารเคมีจะทำให้วัวขาดแหล่งอาหารและไม่สามารถเลี้ยงวัวในลักษณะวัวไล่ทุ่งได้

/(๓) การออกหา...

^๑ เกษตรอินทรีย์ (organic agriculture) หมายถึง ระบบจัดการการผลิตด้านการเกษตรแบบองค์รวมที่เกื้อหนุนต่อระบบนิเวศ รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ วงจรชีวภาพ โดยเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติหลีกเลี่ยงการใช้วัตถุสังเคราะห์และไม่ใช้พืช สัตว์ หรือจุลินทรีย์ที่ได้มาจากเทคนิคการตัดแปรพันธุกรรม (genetic modification) มีการจัดการกับผลิตภัณฑ์โดยเน้นการแปรรูปด้วยความระมัดระวังเพื่อรักษาสภาพการเป็นเกษตรอินทรีย์และคุณภาพที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ในทุกขั้นตอน โดยมีข้อกำหนดส่วนหนึ่งระบุถึงการที่ผู้ผลิตต้องมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนจากดิน น้ำ อากาศ ตลอดจนต้องมีระบบป้องกันการปนเปื้อนจากแปลงข้างเคียงหรือจากแหล่งมลพิษ, จาก คู่มือเกษตรอินทรีย์, โดย กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, สืบค้นจาก <https://www.doa.go.th/oard7/wp-content/uploads/2023/01/คู่มือเกษตรกร-เข้าใจมาตรฐาน-ผ่านการรับรอง.pdf> , เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗

^๒ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ คือ เครื่องหมายที่ใช้กับสินค้าที่มาจากแหล่งผลิตที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งคุณภาพหรือชื่อเสียงของสินค้านั้น ๆ เป็นผลมาจากการผลิตในพื้นที่ดังกล่าว ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ของไทย คือ ตราที่กรมทรัพย์สินทางปัญญาออกให้แก่ผู้ผลิตสินค้าเพื่อรับรองว่าเป็นสินค้าที่มาจากแหล่งภูมิศาสตร์ที่ได้รับขึ้นทะเบียนและปฏิบัติตามคู่มือและแผนการควบคุม, จาก THAI GEOGRAPHICAL INDICATION สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์, โดย กรมทรัพย์สินทางปัญญา, สืบค้นจาก <https://www.ipthailand.go.th/th/gi.html> , เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗

(๓) การออกหาไส้เดือนในแปลงนาเพื่อนำมาแปรรูปเป็นไส้เดือนตากแห้งที่สามารถขายได้ในราคาสูง การจับปลาหลดที่มีลักษณะเฉพาะถิ่น มีตัวเล็ก สีทอง และเพาะพันธุ์ได้ยาก การเลี้ยงกบเนื้อ ที่จะต้องใช้น้ำผิวดินหรือน้ำบาดาล จึงกังวลว่า การปลูกอ้อยและการใช้สารเคมี รวมถึงการประกอบกิจการโรงงานจะส่งผลกระทบต่อการใช้ไส้เดือน การจับปลาหลด และการเลี้ยงกบเนื้อ

(๔) การใช้ประโยชน์ป่าหัวไร่ปลายนาและป่าชุมชน ซึ่งอยู่ใกล้ที่ตั้งโรงงาน ได้แก่ ป่าชุมชนโสภม่วง ป่าชุมชนน้ำคำ ป่าชุมชนหนองอ่าง และป่าชุมชนบ้านขัวโคก โดยประชาชนในพื้นที่ได้เข้าไปเก็บหาของป่า เช่น ดอกผักตบชว ไข่มดแดง เห็ดระโงก เห็ดปลวก น้ำผึ้ง เป็นต้น จึงกังวลว่ามลพิษจากโรงงานจะส่งผลกระทบต่อปริมาณของป่า

๒) ตัวอย่างผลกระทบจากการประกอบกิจการโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้า ชีวมวลจากพื้นที่อื่น ๆ ได้แก่

๒.๑) ผลกระทบด้านสุขภาพ เช่น กรณีการเผาใบอ้อยในพื้นที่อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น ก่อให้เกิดฝุ่นละออง PM 2.5 ทำให้ประชาชนในพื้นที่เจ็บป่วยด้านระบบทางเดินหายใจ เช่น ภูมิแพ้ ไอ จาม หายใจลำบาก แสบตา เป็นผื่นแดงตามร่างกาย เป็นต้น และคราบเขม่ายังทำให้บ้านเรือนสกปรก^๓ จนมีข้อร้องเรียนขึ้นหลายกรณี ได้แก่ (๑) กรณีประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ร้องเรียนว่าได้รับผลกระทบจากฝุ่นละอองฟุ้งกระจายจากลานจอดรถบรรทุกอ้อยและถนนภายในพื้นที่โรงงาน มีเศษชานอ้อยตกหล่น แม้จะใช้รถฉีดพรมน้ำแต่ไม่สม่ำเสมอและต่อเนื่อง บริเวณอาคารหีบอ้อยปิดไม่มีมิดชิด เป็นอาคารเปิดโล่ง และมีการกองกากชานอ้อยภายนอกอาคาร เมื่อมีลมกรรโชกแรงอาจฟุ้งกระจาย^๔ (๒) กรณีโรงงานน้ำตาลในพื้นที่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อให้เกิดฝุ่นละอองจากกองเก็บกากอ้อยฟุ้งกระจายเข้าสู่หมู่บ้านตามฤดูกาลและทิศทางลม ปัญหาเสียงดังจากรถบรรทุกอ้อย รวมถึงปัญหากลิ่นเหม็นจากกระบวนการต้มน้ำตาล^๕ (๓) กรณีผลกระทบจากฝุ่นละอองซีเมนต์ของโรงไฟฟ้า

/ชีวมวล...

^๓ จาก ผลกระทบจากการเผาใบอ้อยที่ก่อให้เกิดมลพิษ PM 2.5 ตำบลในเมืองอำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น, โดย [redacted] สืบค้นจาก [https://\[redacted\]](https://[redacted])

เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๖

^๔ จาก ปัญหาฝุ่นละอองจากโรงงานน้ำตาล จังหวัดกาญจนบุรี, โดย สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน, สืบค้นจาก <https://www.ombudsman.go.th/ปัญหาฝุ่นละอองจากโรงงานน้ำตาล-จังหวัดกาญจนบุรี/>, เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๖

^๕ จาก กรณีผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโรงงานน้ำตาลอุตสาหกรรมอีสาน, โดย สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดกาฬสินธุ์, สืบค้นจาก <https://www.mnre.go.th/kalasin/th/news/detail/35148>, เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๖

ชีวมวล ในพื้นที่อำเภอเมืองร้อยเอ็ด^๖ และสุวรรณภูมิ^๗ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นต้น

๒.๒) ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น (๑) กรณีชาวบ้านกว่า ๕๐ คน ร้องเรียนโรงงานน้ำตาลในพื้นที่อำเภอยุพียง จังหวัดนครราชสีมา ปล่องน้ำเสียลงในลำน้ำธรรมชาติ^๘ (๒) กรณีโรงงานน้ำตาลในจังหวัดขอนแก่นปล่อยกากน้ำตาลรั่วไหลลงสู่ลำน้ำพอง ลำน้ำชี และลำน้ำมูล ทำให้ปลาในแม่น้ำตายเป็นระยะทางกว่า ๖๐๐ กิโลเมตร ไปจนถึงจังหวัดอุบลราชธานี อีกทั้งยังสร้างความเสียหายต่อเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาค^๙ (๓) กรณีโรงงานน้ำตาลในจังหวัดอุดรธานี ปล่องน้ำเสียลงลำห้วยพังพวนและไหลลงอ่างเก็บน้ำพังพวน^{๑๐} (๔) กรณีปัญหาการแย่งชิงน้ำระหว่างโรงงานน้ำตาลกับประชาชนจากลำตะคอง อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา^{๑๑} เป็นต้น

๓) การกำหนดประเภทที่ดินตามกฎหมายกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. ๒๕๖๐

๓.๑) การวางและจัดทำผังเมืองรวม ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการดำรงรักษาเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท ในด้านการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคม และการขนส่ง การสาธารณสุข ภูมิภาค บริการสาธารณะ และสภาพแวดล้อม ให้สอดคล้องกับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งนี้ ผังเมืองรวมตามกฎหมายกระทรวงฉบับนี้ มีนโยบายและมาตรการเพื่อจัดระบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยมีสาระสำคัญได้แก่ (๑) ส่งเสริมการใช้มาตรการทางด้านผังเมืองในการจัดระเบียบและพัฒนาพื้นที่ (๒) ส่งเสริมและบูรณะฟื้นฟูระบบชุมชนเดิมให้สอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่ใหม่ (๓) ส่งเสริมและดำรงรักษาพื้นที่เกษตรกรรมให้เป็นเมืองเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน (๔) ส่งเสริมให้มีบริการด้านสาธารณสุข ภูมิภาค และสาธารณสุขการอย่างทั่วถึง และ (๕) ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

/๓.๒) พื้นที่...

^๖ จาก สถานีร้องเรียน : ผลกระทบโรงไฟฟ้าชีวมวล อ.เมืองร้อยเอ็ด, โดย [redacted] สืบค้นจาก [https://www.\[redacted\]](https://www.[redacted]) เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๖

^๗ จาก แก๊วความเดือดร้อนของประชาชน : กรณีโรงไฟฟ้าชีวมวล, โดย สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 10 (ขอนแก่น), สืบค้นจาก <https://epo10.pcd.go.th/th/news/detail/103778/>, เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๖

^๘ จาก อธิบดี คพ. ลงดาบโรงงานน้ำตาลพิมาย ก่อมลพิษทั้งน้ำเสีย ฝุ่นละอองซ้ำซาก กำชับเอาผิดถึงที่สุด, โดย [redacted] สืบค้นจาก [https://\[redacted\]](https://[redacted]) เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๖.

^๙ จาก น้ำพอง 'เนา' ซ้ำซาก บาบที่ชาวบ้านไม่ได้ก่อ, โดย [redacted] สืบค้นจาก [http://\[redacted\]](http://[redacted]) เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๖

^{๑๐} จาก ชาวบ้านทุกข์ปลาเลี้ยงทยอยตาย รง.น้ำตาลเร่งสูบน้ำเสียในห้วยเนา 4 กม. ทิ้ง, โดย [redacted] สืบค้นจาก [https://www.\[redacted\]](https://www.[redacted]) เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๖

^{๑๑} จาก เปิดศึกแย่งชิง!ชาวบ้านต้านโรงงานน้ำตาลติดเครื่องสูบน้ำในเขื่อน, โดย [redacted] สืบค้นจาก [https://www.\[redacted\]](https://www.[redacted]) เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๖

๓.๒) พื้นที่ตั้งโครงการของผู้ร้องที่ ๑ และผู้ร้องที่ ๒ และพื้นที่เกษตรกรรมของผู้ร้องและพวก ได้รับการกำหนดให้เป็นที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม (เขตสีเขียว) โดยให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม การอยู่อาศัย สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ฯลฯ และที่ดินประเภทนี้ ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการ เช่น โรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานบางประเภท แต่ไม่รวมถึงโรงงานน้ำตาลหรือโรงไฟฟ้าชีวมวล คลังน้ำมันและสถานที่เก็บรักษาน้ำมัน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม พื้นที่ที่มีเขตติดต่อกับพื้นที่เกษตรกรรมของผู้ร้องและพวก ได้กำหนดให้เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม เพื่อให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม การอนุรักษ์และส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม การอยู่อาศัย สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ และห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อตั้งโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานทุกประเภท ทุกชนิด และทุกจำพวก

๔) ประกาศสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้ให้นิยามของ “การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม” ว่าหมายถึง “กระบวนการศึกษาและประเมินผลที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้มีการดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียอื่นใดของประชาชนหรือชุมชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบดังกล่าว” โดยการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะเป็นเครื่องมือในการพิจารณาว่าโครงการที่จะเกิดขึ้นอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือไม่ อย่างไร และต้องมีมาตรการการป้องกันและแก้ไขผลกระทบอย่างไร รวมถึงเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจลงทุนหรือพัฒนาโครงการ ตลอดจนเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจอนุมัติ/อนุญาตของหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย

โครงการที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะต้องดำเนินกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้เป็นไปตามหลักการที่สำคัญ ได้แก่ การเริ่มต้นเร็ว ครอบคลุมผู้ที่เกี่ยวข้อง ความจริงใจ และวิธีการที่เหมาะสม โดยจะต้องจัดอย่างน้อย ๒ ครั้ง ได้แก่

ครั้งที่ ๑ เป็นการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างข้อเสนอโครงการ รายละเอียดโครงการ ขอบเขตการศึกษา และการประเมินทางเลือกโครงการ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลต่อประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการรับฟังความคิดเห็นมาใช้ประกอบการศึกษาและจัดทำรายงานให้ครบถ้วน

ครั้งที่ ๒ เป็นการรับฟังความคิดเห็นต่อการจัดทำร่างมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม พร้อมนำข้อคิดเห็น

/และข้อเสนอ...

และข้อเสนอแนะมาปรับปรุงรายงานและมาตรการ สำหรับโครงการขนาดใหญ่และซับซ้อนอาจต้องจัด
รับฟังความคิดเห็นของประชาชนในวงกว้าง

๕) แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ของเทศบาลตำบล
■■■■■■■■■■^{๑๒} ในยุทธศาสตร์ที่ ๑ กล่าวถึงการพัฒนาการผลิตข้าวหอมมะลิ สินค้าภาคการเกษตรให้มี
คุณภาพ โดยมีเป้าประสงค์เพื่อเพิ่มคุณภาพข้าวหอมมะลิให้ได้มาตรฐาน สร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์
จากข้าวหอมมะลิโดยการแปรรูปและการสร้างตราสัญลักษณ์ (brand) เพิ่มช่องทางการตลาดข้าวหอม
มะลิ และสร้างศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีและการจัดการองค์ความรู้ทางการเกษตร

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า กรณีการตั้งโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้า
ชีวมวลชานอ้อยของผู้ถูกร้องที่ ๑ การตั้งโรงงานน้ำตาลทรายแดงของผู้ถูกร้องที่ ๒ รวมทั้งการรับฟัง
ความคิดเห็นเพื่อประกอบการขออนุญาตตั้งโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวลชานอ้อยของผู้ถูกร้องที่ ๑
และการรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการอนุญาตให้ตั้งโรงงานน้ำตาลทรายแดงของผู้ถูกร้องที่ ๒
โดยผู้ถูกร้องที่ ๓ มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ โดยมี
ข้อพิจารณา ดังนี้

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓^{๑๓} รับรอง
สิทธิของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน และมาตรา ๕๗^{๑๔} กำหนดหน้าที่ของรัฐที่จะต้อง
อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา พัฒนา บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร
ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้อง
ให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการ

/ดังกล่าว...

^{๑๒} จาก แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐, โดย เทศบาลตำบล ■■■■■■■■■■ สืบค้นจาก <https://www.■■■■■■■■■■.go.th/upload/file/20230419124205File.pdf>, เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗

^{๑๓} มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

ฯลฯ ฯลฯ

(๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลาย
ทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

ฯลฯ ฯลฯ

^{๑๔} มาตรา ๕๗ รัฐต้อง

ฯลฯ ฯลฯ

(๒) อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา พัฒนา บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จาก
ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชน
และชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

ดังกล่าว อีกทั้งมาตรา ๕๘^{๑๕} วางหลักไว้ว่า ในกรณีที่รัฐจะอนุญาตให้ดำเนินการใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อม รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนด โดยบุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการอนุญาต ทั้งนี้ การอนุญาตต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด นอกจากนี้ มาตรา ๔๑^{๑๖} ยังรับรองสิทธิบุคคลและชุมชนในการรับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐด้วย

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕^{๑๗} รับรองว่า บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ และมีสิทธิร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการให้เกิดสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ โดยสิทธิที่จะมีสุขภาพกายที่ดีได้ถูกรับรองไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) ข้อ ๑๒^{๑๘} ทั้งยังสอดคล้องกับมติ

/ที่ประชุม...

^{๑๕} มาตรา ๕๘ การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อนเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง

ในการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า

^{๑๖} มาตรา ๔๑ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(๑) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๗} มาตรา ๕ บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ

บุคคลมีหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการให้เกิดสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมตามวรรคหนึ่ง

^{๑๘} ข้อ ๑๒

ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ (United Nations General Assembly: UNGA)^{๑๙} ที่รับรองให้สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ดีต่อสุขภาพ และยั่งยืน (right to a clean, healthy and sustainable environment) หรือสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี (right to a healthy environment) เป็นสิทธิมนุษยชน

นอกจากนี้ องค์การสหประชาชาติได้มีหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UN Guiding Principles on Business and Human Rights หรือ UNGPs) กำหนดหน้าที่ของภาครัฐและความรับผิดชอบของภาคธุรกิจในการดำเนินธุรกิจโดยเคารพสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วยเสาหลัก ๓ ประการ คือ (๑) การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (protect) (๒) การเคารพสิทธิมนุษยชน (respect) และ (๓) การเยียวยา (remedy) ทั้งนี้ UNGPs ได้มีข้อชี้แนะให้ภาคธุรกิจนำกระบวนการตรวจสอบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence: HRDD) มาเป็นเครื่องมือในการประเมินผลกระทบหรือการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นจริงและอาจเกิดขึ้นได้จากการดำเนินธุรกิจ^{๒๐} ซึ่งภาคธุรกิจจะได้ทราบสถานะของการดำเนินธุรกิจของตนว่าจะก่อให้เกิดผลกระทบหรือการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ อย่างไร เพื่อนำไปสู่การป้องกัน บรรเทา และจัดการผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนนั้น^{๒๑}

๓.๒ กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณา ๔ ประเด็น ดังนี้

๓.๒.๑ การตั้งโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวลชานอ้อยของผู้ร้องที่ ๑ และการตั้งโรงงานน้ำตาลทรายแดงของผู้ร้องที่ ๒ ในพื้นที่ตำบล [REDACTED] อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ร้อง อันเป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่

๑) ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบสรุปได้ว่า

๑.๑) เมื่อปี ๒๕๖๔ ผู้ร้องที่ ๑ ได้รับหนังสือรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย (สอน.) ให้มีสิทธิตั้งโรงงานน้ำตาล ในพื้นที่ตำบล [REDACTED] อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด กำลังการผลิต [REDACTED] ตันอ้อยต่อวัน และโรงไฟฟ้าชีวมวลเชื้อเพลิงชานอ้อย กำลังการผลิต [REDACTED] เมกะวัตต์ ในพื้นที่ [REDACTED] ไร่ ในการจัดเตรียมอ้อยเพื่อเข้าสู่กระบวนการผลิต ผู้ร้องที่ ๑

/มีแผน...

๑. รัฐบาลแห่งกติกานี้รับรองสิทธิของทุกคนที่จะมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตตามมาตรฐานสูงสุดเท่าที่เป็นได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๙} ข้อมติที่ ๗๖/๓๐๐ เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕

^{๒๐} จาก คู่มือประเมินความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence) และรายการตรวจสอบ (Checklist) ของภาคธุรกิจ, โดย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, สืบค้นจาก <http://lms.nhr.or.th/ulib/document/Fulltext/F10605.pdf>, เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗

^{๒๑} จาก แนวทางการตรวจสอบสถานะสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence) สำหรับบริษัทจดทะเบียน, โดย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สืบค้นจาก <https://www.sec.or.th/TH/Documents/Seminars/HRDDforListedCompanies.pdf>, เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗

มีแผนการเตรียมปริมาณอ้อยจากการส่งเสริมและพัฒนาการปลูกอ้อยในพื้นที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม อำเภอปทุมรัตต์ เกษตรวิสัย และสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประมาณ ๒๐,๐๐๐ ไร่ โดยอยู่ระหว่างการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปประกอบการยื่นขออนุญาตตั้งโรงงานจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งนี้ หนังสือรับรองให้มีสิทธิตั้งโรงงานน้ำตาลข้างต้น จะมีกำหนดระยะเวลา ๕ ปี หากผู้ขอหนังสือรับรองไม่สามารถขออนุญาตตั้งโรงงานให้แล้วเสร็จและเริ่มประกอบกิจการภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว สอน. สามารถให้หนังสือรับรองสิทธิตั้งโรงงานน้ำตาลในพื้นที่เดิมให้กับเอกชนรายอื่น แต่ในกรณีที่ไม่มีเอกชนรายอื่นมายื่นคำขอ ผู้ขอหนังสือรับรองรายเดิมสามารถยื่นขอหนังสือรับรองอีกครั้งได้

๑.๒) ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีแผนตั้งโรงงานน้ำตาลทรายแดง ในพื้นที่ตำบล [REDACTED] อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีแนวเขตติดต่อกับโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ มีกำลังการผลิต [REDACTED] ตันอ้อยต่อวัน เนื้อที่อาคารก่อสร้างโรงงานผลิตและบรรจุน้ำตาลทรายแดง และอาคารลูกหีบและหม้อต้ม ๒,๓๗๙ ตารางเมตร และ ๑,๑๐๒ ตารางเมตร ตามลำดับ (ประมาณ ๒ ไร่) เนื้อที่บริเวณโรงงาน ๔๙๑,๗๙๒ ตารางเมตร (ประมาณ ๓๐๗ ไร่) ในการจัดเตรียมอ้อยเพื่อเข้าสู่กระบวนการผลิต ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีแผนการจัดหาวัตถุดิบจากชาวไร่อ้อยที่ปลูกอ้อยสำหรับนำส่งโรงงานน้ำตาลขนาดใหญ่เป็นประจำ แต่ไม่มีแผนส่งเสริมการปลูกอ้อยในพื้นที่อำเภอปทุมรัตต์ โดยได้ยื่นคำขออนุญาตตั้งโรงงานต่อผู้ถูกร้องที่ ๓ และอยู่ระหว่างการพิจารณาของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งไม่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เนื่องจากพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้จำแนกให้โรงงานน้ำตาลทรายแดงอยู่ในประเภทโรงงานจำพวกที่ ๓

๑.๓) พื้นที่ตั้งโครงการของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ และพื้นที่เกษตรกรรมของผู้ร้องและพวก ได้รับการกำหนดให้เป็นที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม (เขตสีเขียว) โดยให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม การอยู่อาศัย สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันราชการ การสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการ ฯลฯ และที่ดินประเภทนี้ ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการบางประเภท เช่น โรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน แต่ไม่รวมถึงโรงงานน้ำตาลหรือโรงไฟฟ้าชีวมวล คลังน้ำมันและสถานที่เก็บรักษาน้ำมัน เป็นต้น

๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า

๒.๑) เมื่อโครงการของผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังอยู่ระหว่างการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อประกอบการขออนุญาตตั้งโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวล และโครงการของผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังไม่ได้รับอนุญาตให้ตั้งโรงงานน้ำตาลทรายแดง จึงยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานว่าการตั้งโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวลขานอ้อยของผู้ถูกร้องที่ ๑ และโรงงานน้ำตาลทรายแดงของผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิชุมชน สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี และสิทธิในสุขภาพของผู้ร้อง อันจะถือได้ว่าเป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๒.๒) อย่างไรก็ตาม จากการตรวจสอบปรากฏข้อเท็จจริงที่สามารถพิจารณาต่อไปได้ว่า หากโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวลของผู้ถูกร้องที่ ๑ และโรงงานน้ำตาลทรายแดงของผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ อาจมีความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบต่อสิทธิชุมชน สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี และสิทธิในสุขภาพของผู้ร้อง เนื่องจากโครงการของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ มีลักษณะเป็นการประกอบกิจการอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ บนพื้นที่ตั้งรวมกันกว่า ๗๐๐ ไร่ และด้วยรูปแบบของการประกอบกิจการโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวลมักจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรอบโครงการ ในหลายรูปแบบ เช่น ฝุ่น PM 2.5 จากการเผาใบอ้อย ฝุ่นละอองจากการที่บอ้อย กลิ่นเหม็นจากโรงงานน้ำเสียที่อาจรั่วไหลออกนอกพื้นที่โครงการ ฝุ่นละอองจากการเผาไหม้ของโรงไฟฟ้า เป็นต้น ทั้งนี้ แม้โรงงานน้ำตาลทรายแดงของผู้ถูกร้องที่ ๒ จะมีกระบวนการผลิตที่ก่อให้เกิดผลกระทบน้อยกว่าโรงงานน้ำตาลของผู้ถูกร้องที่ ๑ แต่เมื่อทั้ง ๓ โรงงานตั้งอยู่ในอาณาบริเวณติดต่อกัน ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวลของผู้ถูกร้องที่ ๑ และโรงงานน้ำตาลทรายแดงของผู้ถูกร้องที่ ๒ รวมกัน จึงอาจจะเกินกว่าขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (carrying capacity) จนส่งผลกระทบต่อชุมชน คุณภาพสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชนขึ้นได้ อีกทั้งการตั้งโรงงานน้ำตาล โรงงานน้ำตาลทรายแดง และโรงไฟฟ้าชีวมวลขนาดเล็ก ในพื้นที่ดังกล่าวถึง ๓ โรงงาน ยังอาจส่งผลกระทบต่อการใช้น้ำสำหรับการทำนาข้าว การเลี้ยงปศุสัตว์ รวมถึงการใช้ประโยชน์แหล่งน้ำผิวดินอีกด้วย

๒.๓) โครงการของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังเป็นโครงการที่จะนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ รวมถึงการประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่ โครงการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากแต่เดิมประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวประกอบอาชีพทำนาข้าว ในทุ่งกุลาร้องไห้ ในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ และเกษตรแปลงใหญ่ที่มีพื้นที่กว่า ๔๐,๐๐๐ ไร่ เลี้ยงวัวไล่ทุ่ง รวมถึงมีการใช้ประโยชน์จากทุ่งกุลาร้องไห้ในหลายรูปแบบ เช่น การจับปลาหลดและไส้เดือนขาย การเก็บหาของป่า เป็นต้น ซึ่งเป็นวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และการประกอบอาชีพที่แตกต่างจากโครงการของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ จนอาจเกิดข้อพิพาทในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน อย่างมีนัยสำคัญได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำนาข้าวแบบเกษตรอินทรีย์ที่ต้องจดทะเบียนรับรองให้เป็นสินค้าอินทรีย์ การตั้งโรงงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ อาจทำให้ผู้ร้องและพวกไม่สามารถขอรับการรับรองมาตรฐานสินค้าอินทรีย์ ซึ่งมีข้อกำหนดส่วนหนึ่งระบุถึงการควบคุมการปนเปื้อนจากดิน น้ำ อากาศ ตลอดจนการป้องกันการปนเปื้อนจากจากแหล่งมลพิษ จนส่งผลกระทบต่อการทำนาย และส่งออกข้าวในอนาคต

๒.๔) แม้การใช้พื้นที่ในตำบล [REDACTED] อำเภอปทุมรัตน์ เป็นที่ตั้งโรงงานน้ำตาล โรงงานน้ำตาลทรายแดง และโรงไฟฟ้าชีวมวล จะสอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. ๒๕๖๐ ตลอดจนจังหวัดร้อยเอ็ดยังมีนโยบายในการส่งเสริมการปลูกอ้อยควบคู่ไปกับการปลูกข้าว และการมีโรงงานน้ำตาลในพื้นที่จะช่วยให้

เกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการปลูกข้าวมาเป็นการปลูกอ้อย แต่ในขณะเดียวกัน การตั้งโรงงานก็ย่อมส่งผลให้เกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำนาข้าวและอาชีพด้านการเกษตรอื่น ๆ ในพื้นที่ อำเภอบุพมหารัตต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่โดยรอบโรงงานน้ำตาลต้องแบกรับภาระผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เมื่อเทียบกับประโยชน์ที่ผู้ประกอบการรวมถึงเกษตรกรชาวไร่อ้อยจะได้รับ สัดส่วนของประโยชน์ และผลกระทบควรเป็นไปในลักษณะที่ประชาชนที่อยู่ใกล้ชิดกับพื้นที่โครงการได้รับประโยชน์มากกว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้น หรือได้รับประโยชน์จนถึงขนาดที่พอจะยอมรับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ ยังไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ของเทศบาลตำบล [REDACTED] ซึ่งกล่าวถึงการพัฒนาการผลิตข้าวหอมมะลิ และเพิ่มคุณภาพข้าวหอมมะลิให้ได้มาตรฐานด้วย

๒.๕) ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า แม้โรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวลขนาดเล็กของผู้ถูกร้องที่ ๑ และโรงงานน้ำตาลทรายแดงของผู้ถูกร้องที่ ๒ จะยังไม่มีผลกระทบหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่หากได้รับอนุญาตให้ตั้งโรงงานทั้งสามในพื้นที่ดังกล่าว อาจมีความเสี่ยงที่จะกระทบต่อสิทธิของชุมชนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี และสิทธิในสุขภาพ จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และกรมโยธาธิการและผังเมือง ต่อไป

๓.๒.๒ การรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการขออนุญาตตั้งโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวลขนาดเล็กของผู้ถูกร้องที่ ๑ มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่

๑) ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบสรุปได้ว่า การประกอบกิจการโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวล เข้าข่ายต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และจัดรับฟังความคิดเห็นเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าว ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้จัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ครั้งที่ ๑ แล้ว เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ กรณีโครงการโรงงานน้ำตาลจัดระหว่างเวลา ๐๘.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. และกรณีโรงไฟฟ้าชีวมวลจัดระหว่างเวลา ๑๓.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ณ ศาลาอเนกประสงค์ตำบล [REDACTED] อำเภอบุพมหารัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งอยู่ห่างจากที่ตั้งโรงงานประมาณ ๑๒ กิโลเมตร โดยเป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างข้อเสนอโครงการ รายละเอียดโครงการ ขอบเขตการศึกษา และการประเมินทางเลือกโครงการ ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ตั้งประเด็นสำหรับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไว้ ๒ ประเด็นใหญ่ ได้แก่

(๑) รายละเอียดโครงการ พื้นที่ตั้งโครงการ พื้นที่ส่งเสริมการปลูกอ้อย วัตถุประสงค์ สารเคมี เคมีภัณฑ์และผลพลอยได้ การขนส่ง กระบวนการผลิต ระบบสนับสนุนการผลิตและระบบสาธารณสุข ภาวะมลพิษและการป้องกันน้ำท่วม มลพิษและการควบคุม อาชีวอนามัยและความปลอดภัยพนักงาน พื้นที่สีเขียวและแนวป้องกัน แผนชุมชนสัมพันธ์ และการรับเรื่องร้องเรียน

(๒) การศึกษาสภาพสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน ทรัพยากรทางกายภาพ ลักษณะภูมิประเทศ ธรณีวิทยาและแผ่นดินไหว ทรัพยากรดิน สภาพภูมิอากาศ อุดุนิยมวิทยาและคุณภาพอากาศ เสียง อุทกวิทยาและคุณภาพน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพทั้งบนบก และในน้ำ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ การใช้ที่ดิน การคมนาคมขนส่ง การระบายน้ำ การเกษตรกรรม การใช้น้ำ การใช้ไฟฟ้า การจัดการของเสีย คุณค่าชีวิต สภาพเศรษฐกิจสังคม ฯลฯ

ทั้งนี้ ในวันดังกล่าว มีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น ๗๗๓ คน ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้กำหนดระยะเวลาสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะต่อร่างข้อเสนอโครงการ รายละเอียดโครงการ ขอบเขตการศึกษา และการประเมินทางเลือกของโครงการโรงงานน้ำตาลในระหว่างเวลา ๑๐.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. และโครงการโรงไฟฟ้าชีวมวล ระหว่าง ๑๕.๓๐ - ๑๗.๐๐ น. มีผู้แสดงความคิดเห็นในเวทีโครงการโรงงานน้ำตาล ๑๖ คน และโครงการโรงไฟฟ้าชีวมวล ๓ คน

๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า

๒.๑) การประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นของการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน และกำหนดกรอบการศึกษาเพื่อจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้ครบถ้วนรอบด้าน ประกอบกับประเด็นที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้กำหนดเพื่อขอรับฟังความคิดเห็นมีจำนวนมาก แต่การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้จัดรับฟังความคิดเห็นเพียงครั้งเดียว ใช้เวลาเพียง ๓ ชั่วโมงโดยแบ่งเป็นระยะเวลารับฟังความคิดเห็นเพียง ๙๐ นาที ทั้งยังปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้กำหนดวันรับฟังความคิดเห็นในช่วงฤดูทำนา และกำหนดสถานที่ห่างจากสถานที่ตั้งโรงงานกว่า ๑๒ กิโลเมตร จึงเห็นว่า การรับฟังความคิดเห็นภายใต้ระยะเวลาอันจำกัด เมื่อเทียบกับจำนวนผู้เข้าร่วมกว่า ๗๐๐ คน และประเด็นที่กำหนดไว้ในการรับฟังความคิดเห็นจำนวนมาก ย่อมส่งผลให้ผู้เข้าร่วมไม่สามารถสะท้อนข้อคิดเห็นหรือความวิตกกังวลของตน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับให้หน่วยงานของรัฐนำไปประกอบการพิจารณาอนุญาตให้เอกชนดำเนินโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติรับรองไว้ได้อย่างเต็มที่ ทั้งยังไม่สอดคล้องกับหลักการสำคัญของกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ได้แก่ การเริ่มต้นเร็ว ครอบคลุมผู้ที่เกี่ยวข้อง ความจริงใจ และวิธีการที่เหมาะสม ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๖

๒.๒) ดังนั้น ในชั้นนี้ จึงรับฟังได้ว่า การจัดรับฟังความคิดเห็นของผู้ถูกร้องที่ ๑ มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต่อไป

๓.๒.๓ การรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการอนุญาตให้ตั้งโรงงานน้ำตาลทรายแดงของผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยผู้ถูกร้องที่ ๓ มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่

๑) ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบสรุปได้ว่า

๑.๑) โรงงานน้ำตาลทรายแดงของผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เข้าข่ายประเภทโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เนื่องจากพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้จำแนกการทำน้ำตาลทรายแดงออกจากการทำน้ำตาลทรายดิบหรือน้ำตาลทรายขาว รวมถึงการทำน้ำตาลทรายดิบหรือน้ำตาลทรายขาวให้บริสุทธิ์ เนื่องจากการใช้พลังงานความร้อนในการผลิตและผลกระทบสิ่งแวดล้อมของการผลิตน้ำตาลทรายแดงมีน้อยกว่าการผลิตน้ำตาลทรายดิบ น้ำตาลทรายขาว หรือน้ำตาลทรายบริสุทธิ์ ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงไม่ต้องจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียตามขั้นตอนของการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม แต่ยังคงมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียด้วยวิธีปิดประกาศ ตามระเบียบกระทรวงอุตสาหกรรมว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการพิจารณาออกใบรับแจ้งประกอบกิจการโรงงาน ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน และใบอนุญาตขยายโรงงาน ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งกฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๓

๑.๒) ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้จัดรับฟังความคิดเห็นตามระเบียบข้างต้น โดยปิดประกาศสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดร้อยเอ็ด เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการพิจารณาเกี่ยวกับโรงงานจำพวกที่ ๓ พร้อมแนบเอกสารรายละเอียดท้ายประกาศ ประกอบด้วย สารสำคัญโดยย่อของโรงงาน วัตถุประสงค์ ผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต ของเสียหรือมลพิษใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ น้ำเสีย ฝุ่นละออง และเสียงดัง ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ใกล้เคียง สถานที่ตั้งโรงงานหรือขยายโรงงานและประชาชนทั่วไป วิธีป้องกันเหตุเดือดร้อนรำคาญ ความเสียหายอันตราย การควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษ หรือสิ่งใด ๆ และแผนผังกระบวนการผลิตโดยย่อ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในระหว่างวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖

๑.๓) ต่อมา เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เครือข่าย [REDACTED] ได้มีหนังสือถึงผู้ถูกร้องที่ ๓ ขอให้เปิดเผยข้อมูลและจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนกรณีการตั้งโรงงานน้ำตาลทรายแดง ผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงกำหนดจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ หอประชุมที่ทำการเทศบาลตำบล [REDACTED] โดยเชิญส่วนราชการ รวมถึงมีหนังสือไปยังผู้ร้องให้เข้าร่วมประชุม พร้อมแนบประกาศสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดร้อยเอ็ด เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการพิจารณาเกี่ยวกับโรงงานจำพวกที่ ๓ และเอกสารประกอบ ที่มีรายละเอียดเช่นเดียวกับที่ได้ปิดประกาศข้างต้น ซึ่งเป็นการดำเนินการตามที่มีผู้ร้องขออนอกเหนือไปจากที่ระเบียบกำหนด

/๒) พิจารณา...

๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้จัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดและตามที่มีผู้ร้องขอแล้ว อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเอกสารที่เผยแพร่เพื่อประกอบการรับฟังความคิดเห็นทั้ง ๒ ครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการปิดประกาศและการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นพบว่า เอกสารดังกล่าวมีเพียงข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งโรงงานน้ำตาลทรายแดงของผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยสังเขปและเป็นข้อมูลในเชิงเทคนิค ซึ่งอาจไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้ร้องตลอดจนประชาชนผู้มีส่วนได้เสียทราบและเข้าใจรายละเอียดของโครงการดังกล่าวอย่างครบถ้วนเพื่อใช้ประกอบการแสดงความคิดเห็น ในชั้นนี้ จึงเห็นว่า แม้การปิดประกาศรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียโดยผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดแล้วก็ตาม แต่ยังมีข้อที่ควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นเกี่ยวกับการให้ข้อมูลที่เพียงพอแก่ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียเพื่อประกอบการแสดงความคิดเห็น ซึ่งต้องคำนึงถึงสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนที่ต้องได้รับทราบข้อมูลอย่างครบถ้วนและรอบด้าน จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องที่ ๓

๓.๒.๔ กรณีการร้องเรียนว่า ประชาชนกลุ่มคัดค้านถูกข่มขู่คุกคาม และความขัดแย้งระหว่างประชาชนกลุ่มคัดค้านกับกลุ่มสนับสนุน

๑) จากการตรวจสอบปรากฏข้อเท็จจริงว่า สถานีตำรวจภูธรบ้านบัวขาว ได้ตรวจสอบการรับแจ้งเหตุแต่สืบสวนแล้วไม่พบเหตุการณ์ดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่อำเภอปทุมรัตต์ได้สอบถามจากผู้ปกครองท้องที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โรงเรียนบ้าน [REDACTED] โรงเรียน [REDACTED] [REDACTED] องค์การบริหารส่วนตำบล [REDACTED] และเทศบาล [REDACTED] ทั้งนี้ มีแต่เพียงการประสานให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรักษาความปลอดภัยในวันที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ และการเชิญให้แกนนำของกลุ่มผู้ร้องไปพูดคุยเกี่ยวกับข้อกำหนดในการเข้าร่วมการประชุม

๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณียังไม่มีข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่ชัดเจนว่ามีการข่มขู่คุกคามประชาชนกลุ่มคัดค้านโครงการ อันจะรับฟังได้ว่าการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่เห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่ออำเภอปทุมรัตต์ สถานีตำรวจภูธรปทุมรัตต์ และสถานีตำรวจภูธรบ้านบัวขาว เพื่อเฝ้าระวังความขัดแย้งระหว่างประชาชนกลุ่มคัดค้านกับกลุ่มสนับสนุน ตลอดจนยังต้องระมัดระวังมิให้การรักษาความปลอดภัยตามอำนาจหน้าที่ส่งผลกระทบต่อการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุม ด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗ จึงมีมติ ดังนี้

๔.๑ ประเด็นการตั้งโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวลชานอ้อยของผู้ถูกร้องที่ ๑ และการตั้งโรงงานน้ำตาลทรายแดงของผู้ถูกร้องที่ ๒ ในพื้นที่ตำบล [REDACTED] อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัด ร้อยเอ็ด ยังอยู่ระหว่างการขออนุญาตจัดตั้งโรงงาน จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่าการกระทำหรือละเลย การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่หากโรงงานของผู้ถูกร้องทั้งสองได้รับอนุญาตให้ตั้งในพื้นที่ ดังกล่าว อาจมีความเสี่ยงที่จะกระทบต่อสิทธิของชุมชนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี และสิทธิใน สุขภาพ

๔.๒ ประเด็นการรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการขออนุญาตตั้งโรงงานน้ำตาล และโรงไฟฟ้าชีวมวลชานอ้อยของผู้ถูกร้องที่ ๑ รับฟังได้ว่าการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๓ ประเด็นการรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการอนุญาตให้ตั้งโรงงานน้ำตาลทรายแดงของผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยผู้ถูกร้องที่ ๓ ยังไม่อาจรับฟังได้ว่าการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการ ละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่ยังมีข้อที่ควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นเกี่ยวกับการให้ข้อมูลที่เพียงพอแก่ประชาชน ผู้มีส่วนได้เสียเพื่อไปประกอบการแสดงความคิดเห็น

๔.๔ ประเด็นการข่มขู่คุกคามประชาชนกลุ่มคัดค้าน และความขัดแย้งระหว่างประชาชน กลุ่มคัดค้านกับกลุ่มสนับสนุน ยังไม่มีข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่ชัดเจนว่ามีการข่มขู่คุกคามประชาชน กลุ่มคัดค้านโครงการ อันจะรับฟังได้ว่าการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๕ ให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิด สิทธิมนุษยชน และข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมถึง ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ ต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ สำนักงานนโยบาย และแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมโยธาธิการและผังเมือง อำเภอปทุมรัตน์ สถานี ตำรวจภูธรปทุมรัตน์ และสถานีตำรวจภูธรบ้านบัวขาว ดังนี้

๔.๕.๑ มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิด

สิทธิมนุษยชน

ให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ จัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนครั้งที่ ๑ ต่อร่างข้อเสนอโครงการ รายละเอียดโครงการ ขอบเขตการศึกษา และการประเมินทางเลือกโครงการอีกครั้ง โดยกำหนดจำนวนวัน ระยะเวลา ให้สอดคล้องกับจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมและประเด็นที่กำหนดในการรับฟังความคิดเห็น ตลอดจนต้องกำหนดสถานที่และช่วงเวลาที่เหมาะสมและสะดวกสำหรับกลุ่มเป้าหมายด้วย โดยให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมสังเกตการณ์การจัดรับฟังความคิดเห็นดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อไป

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่ได้รับรายงานฉบับนี้

๔.๕.๒ ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๑) ให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ พิจารณาทบทวนทางเลือกที่ตั้งโครงการเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และดำเนินการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence: HRDD) ตามหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UNGPs) เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาตัดสินใจ

๒) ให้ผู้ถูกร้องที่ ๓ จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียต่อโครงการตั้งโรงงานน้ำตาลทรายแดงของผู้ถูกร้องที่ ๒ อีกครั้ง โดยให้เผยแพร่ข้อมูลที่ครบถ้วนเพียงพอให้ประชาชนเข้าถึงและเข้าใจง่ายเพื่อประกอบการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งประเมินได้ว่าการรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวเกิดจากกระบวนการที่ประชาชนเข้าใจเนื้อหาของโครงการ แล้วนำความคิดเห็นดังกล่าวเสนอเพิ่มเติมไปยังกรมโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อประกอบการพิจารณาคำขออนุญาตตั้งโรงงานต่อไป

๓) ให้อำเภอปทุมรัตต์ สถานีตำรวจภูธรปทุมรัตต์ และสถานีตำรวจภูธรบ้านบัวขาว ร่วมกันดำเนินการดังนี้

๓.๑) จัดทำแผนการเฝ้าระวังและช่องทางรับแจ้งเหตุการณ์ข่มขู่คุกคามประชาชนอันเนื่องมาจากการคัดค้านโครงการของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒

๓.๒) จัดทำแผนการรักษาความปลอดภัยสำหรับการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น โดยจะต้องมิให้เป็นอุปสรรคหรือส่งผลกระทบต่อการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน

๔.๕.๓ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองศึกษาและแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อกำหนดให้พื้นที่ทำนาข้าวในทุ่งกุลาร้องไห้ของอำเภอปทุมรัตน์ เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์
นางปรีดา คงแป้น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี
นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์
นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช
นายวสันต์ ภัยหลีกลี้
นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

